

Jyväskylän yliopiston kirjaston **tiedotuslehti**
Verkkomakasiini

Julkaistu 2010-01-22 URN:NBN:fi:juu-20101221064 © Jyväskylän yliopiston kirjasto

IFLA 2009 Milanossa - matkakertomus 75. World Library and Information -kongressista

Marjut Kataja
Kirjastonhoitaja
Jyväskylän yliopiston kirjasto

Italiassa, Milanossa, pidettiin [IFLAn](#), International Federation of Library Associations, 75. vuosittainen kongressi 23. - 27.8.2009. Suomennan tapahtuman vapaasti Kirjastojen maailman-kongressiksi, koska sitä se todella oli. Kongressi tarjosi ainutlaatuisen tilaisuuden tutustua kirjastotyöhön ja sen kehitykseen maailmanlaajuisesti.

Useiden vuosien tauon jälkeen kirjastomme lähetti edustajan IFLAn kongressiin. Yllättävällä ulkomaankomennuksella pääsin testaamaan italianopintojani käytännössä. Kun saavuin Milanoon sunnuntai-iltapäivänä 23.8., tuntui kuin lämpimään vilttiin olisi kääritty. Kaupunki oli puoliksi tyhjä ja katujen varsilla olevien liikkeiden suojakalterit olivat alhaalla, koska kaupunkilaiset olivat paenneet lomilleen elokuun kuumuutta ja kuivuutta. Hotellille kulki vanha, nostalginen [raitiovaunu nro 2](#), jonka menoa joku on tallentanut mukavasti videolle.

Kongressi ei ollut mikään pikku juttu suurkaupungissakaan. Sen huomasi viimeistään Duomon edustalla olevalla aukiolla, jonka reunalla pyörivällä valtaisalla screenillä olimme yksi kohde jalkapallon sekä kaupallisen mainonnan joukossa. 75. IFLA-kongressi keräsi Milanoon kaikkiaan 4 496 osallistujaa eri puolilta maailmaa: 3 931 rekisteröitynyttä kävijää, 128 näytteilleasettajaa sekä 228 italialaista vapaaehtoistyöntekijää ja henkilökunnan edustajaa. Oransseja messukasseja vilahteli siis joka puolella kaupunkia.

Duomon aukion screeni ja IFLA-mainos

Fiera Milanon pääsisäänkäynti

Kongressiohjelma 24. - 27.8.2009

75. IFLA-kongressin teemana oli "Libraries create futures : building on cultural heritage". Kongressipäivät oli lastattu täyteen ohjelmaa: useita rinnakkaisia esitelmätilaisuuksia ja kirjastovierailuja sekä kokousväelle järjestettyä sosiaalista ohjelmaa.

Kotiläksyjen teko etukäteen tuli tarpeeseen, koska kongressin valtavasta tarjonnasta olisi paikan päällä ollut mahdoton valita äkkiseltään kiinnostavimmat, hyödyllisimmät ja mukavimmat kohteet päällekkäisistä ja peräkkäisistä esityksistä.

Maanantain ensimmäinen istuntoni käsitteli digitoitujen aineistojen käytön tilastointia ja tuhoutumisvaarassa olevien aineistojen arviointia niiden säilyttämisen turvaamiseksi digitaalisesti. Kaikkien fyysistä aineistoa tuhoavien hienouksien ja kauheuksien jälkeen viimeisenä British Libraryn esityksen vaaramomenttina olivat virheet pakoilleenpanossa ja luetteloinnissa! Voisi siis sanoa, että jokainen meistä voi tehdä jotain hävikin minimoimiseksi.

Alankomaissa paikallisten kirjastojen nettisivuilla vierailaan ahkerasti, mutta kansallinen portaali ei kiinnosta tavallista kansalaista. Tämä kävi ilmi tilastoista, joita he kokoavat mm. Open Access Statistics Counterilla, IFABC:llä, jolla mitataan muuta kuin robottien aiheuttamia 'hittejä' tai Clickstream Analysis:llä. Ranskalaiset kuvailivat DISCmap-projektiaan, jossa he ovat käyttäneet ISO 14721 -standardia, joka on digitaalisen aineiston pitkäaikaissäilytyksen tärkein standardi. He kehottivat tarttumaan uuteen web-materiaaliin mahdollisimman nopeasti. Varsinkin nuorten kulttuuri menee eteenpäin sellaisella vauhdilla, että sitä on mahdotonta myöhemmin saada tallennettua.

Maanantai jatkui luettelointisessiolla, jossa käytiin yksityiskohtaisesti läpi ISBD-formaattia, italialaisten REICAT-luettelointiuudistusta sekä kulttuuriobjektien luettelointia (CCO).

Tiistaiaamuna päivä käynnistyi karttatyöllä, jota olin jo odottanut innolla. Kartathan ovat meilläkin olleet JYXin tärkeä osa-alue 'Oldmaps'-projektin kautta, joka vuoden lopulla avattiin yliopistomme historian laitoksella [Vanhakartta-portaalina](#). Ympäri maailmaa on rakennettu toinen toistaan hienompia karttaportaleja, suurempia ja pienempiä, pienestä esimerkkinä [Blackfoot Digital Library](#) intiaaniheimon portaali. Hollannissa tullaan digitoimaan 12 000 karttaa ja 1

000 atlasta ja niihin tulee pääsy kirjastotietokannasta. Näissä kartoissa on mukana koordinaatit, jotta eri aikakausien kartat samasta paikasta voidaan linkittää yhteen. Tällainen on käytössä myös meidän Vanhakartta-portaalissamme. Hollantilaisten karttoihin on suunnitteilla myös linkitykset kuvatiedostoihin ja museo-objekteihin. Tätäköhän Suomen KDK, Kansallinen digitaalinen kirjasto, tulee olemaan joskus? Italiassa puolestaan isot kartat esitetään JPEG 2000:n avulla pyramidinomaisesti progressiivisesti palasteltuna, jolloin niiden lataaminen ei vie ikuisuuksia.

Kaikki esitelmänpitäjät muistuttivat, että digitoiduista kartoista on pidettävä myös tekninen metadata mukana, jotta niitä voidaan tarvittaessa muuntaa uusiin formaatteihin. Suurin työ on toki ihmisen tekemä luettelointityö, jolla kartat saadaan haettaviksi ja katseltaviksi. Taas saimme British Librarysta käytännöllinen vinkin: muistakaa luetteloita myös vanhojen kirjojen sivuilla tai liitteinä olevat kartat. Kirjoista reväistyjä vanhoja arvokkaita karttoja on meilläkin nähtävillä esim. Fredriksonin karttakokoelmassa Historically. Yksittäinen kartta on usein monin verroin arvokkaampi kuin kirja itse ja näin näitä irtosivuja on runsaasti kaupan antikvariaateissa maailmalla.

Tiistain iltapäivä meni UNIMARC-yhtenäisformaatin merkeissä. Päivän päätti Bill & Melinda Gates -säätiön [Access to Learning Award 2009](#) -palkinnon jako. Se annettiin kolumbialaiselle Medellin kaupungille, johon on perustettu kirjastolaitos 2000-luvulla. Kaupungissa on saatu mm. konkreettisesti vähennetyksi väkivaltaisuuksia eri puolille kaupunkia perustettujen isojen ja pienten (mm. vanha raitiovaunu) kirjastojen ja oppimiskeskusten avulla. Tilaisuus oli niin liikuttava, että kaikki pyyhkivät silmäkulmiaan. Tämän samaisen palkinnon sai ensimmäisenä vuonna 2000 Helsingin kaupungin Kymppi-kirjasto.

Keskiviikkona oli kirjastovierailupäiväni, jonka kohteeksi olin valinnut [Università degli Studi di Milano](#). Yliopiston kirjasto koostuu noin sadasta kirjastosta, joilla on yhteinen kirjastotietokanta. Vierailimme 1450-luvulta peräisin olevassa upeasti kunnostetussa entisessä köyhien sairaalassa, jossa nyt toimivat mm. oikeustieteen ja historian kirjastot. Kirjastot ovat tiedekuntavetoisia niin, että professorit ja tutkijat saavat käyttöönsä kirjastomäärärahat, joilla he ostavat alansa julkaisuja kirjastoihin. Kirjastoilla on toki omatkin pienet budjettinsa, mutta niiden päätehtävänä on koordinoita hankintoja ja tuoda aineistot asiakkaiden käyttöön. Muun muassa historian laitoksen johtaja kiirehti kierroksellemme kiittelemään kirjastohenkilökuntaa ja hyvää yhteistyötä sen kanssa. Yliopiston alaisuuteen on 2002 perustettu myös kirjahistoriallinen museo.

Keskiviikkoillan virallisen ohjelman päätti IFLAn yleiskokous, johon meidänkin kirjastollamme on IFLA-jäsenyytensä turvin äänioikeus. Ennen kokousta oli pitänyt ymmärtää käydä hakemassa äänestyslippuset ja lappuset IFLAn toimistosta. Kerran niitä päästiin kokouksessa käyttämäänkin, kun seuraavaan vuosikokoukseen ehdotettiin yleistä humanitaarista kannanottoa, josta äänestettiin. Muuten kokous oli niin hyvin esivalmisteltu, että ainoaksi toimeksi jäi harvinaisen kokousenglannin opetteleminen ja tulkitseminen.

Sosiaalinen ohjelma

Tiistai-iltana oli koko kongressin sosiaalisen ohjelman päätapahtuma, sunnuntaisen La Scala oopperaillan lisäksi. Tutustuimme Castello Sforzescon museossa kirjansidontaan Biblioteca Trivulzianan kokoelmista 1400-luvulta tähän päivään. Hämmentyneenä huomasin, että juuri ennen matkaa olin tehnyt kirjanäyttelyn yleiskokoelmamme arkistoholvin latinankielisestä aineistosta 1500-luvulta. Pitikö

ihan Milanoon asti mennä huomaamaan kokoelmiemme erikoisuus ja arvo?! Piazza Scalan Palazzo Marinossa oli interaktiivinen näyttely Leonardo da Vincin Codex Atlanticuksesta. Toki kaksi alkuperäistäkin sivua oli esillä pimennetyssä, hyvin vartioidussa tilassa. Lisäksi "da Vinci koodi" oli esillä Galleria Vittorio Emanuele II kauppakeskuksen käytävällä hyvin vartioituna.

Galleria Vittorio Emanuele II:ssä oli lasivitrinissä esillä "da Vinci koodi" kahden vartijan saattelemana.

Kuva: Sanna Savolainen, SAMK. 2009

Milan II Duomo.

Seuraavana kävelyretkellämme oli vuorossa Palazzo Realen taidenäyttely, jossa oli esillä kauniita Claude Monet'n lumme-kauden töitä. Kaikki näyttelyt olivat tuona iltana meitä varten auki ilmaiseksi puoleen yöhön saakka. Viimeisenä kuuntelimme Duomossa IFLAlle omistetun konsertin, jossa Fulvio Liviabella soitti Stradivari-viululla Federica Sainaghin säestäessä harpullaan Bachia, Beethovenia, Pärtiä ja Saint-Saensia.

Otin osaa myös OCLC:n vastaanotolle Luonnontieteellisessä museossa, Museo Nazionale della Scienza e della Tecnologia Leonardo da Vinci, jossa nimensä mukaisesti oli esillä näyttely Leonardo da Vincin elämäntyöstä. Opastetun kiertokäynnin jälkeen kuuntelimme pylväikköjen reunustamilla sisäparvekkeilla jousikvartettia ja nautimme italialaisia sormipaloja ja lasagnea sekä virvokkeita. Paikalla oli pääasiassa kollegoita ympäri maailmaa, mutta pari myös Tampereelta ja muutamia Helsingistä.

Näyttelyt

Kongressikeskuksen näyttelyalueella oli esillä sekä kaupallisten näyttelleasettajien osastot että kirjastojen posteriseinäkkeet. Kaupallisella puolella silmiin pisti erilaisten digitointilaitteiden esittelijöiden huomattava määrä, mutta paikalla oli myös runsaasti e-aineistoja tarjoavia välittäjiä, joista suuri osa oli jo ainakin nimeltään ennestään tuttuja. Erityisesti vanhojen aineistojen - kirjojen, karttojen ja arkistoaineistojen - digitointi on tuonut tutkijoiden käyttöön valtavasti lisää materiaalia. Erilaisia digitointiprojekteja on tekeillä lukuisia ja varsinkin Googlen kirjatietokanta kiinnostaa suurta yleisöä. Kirjastojen näkökulmasta digitoinnissa pitää kuitenkin muistaa, miten aineistoa tullaan käyttämään. Pelkkä skannaus ei riitä, vaan mitä enemmän vanhaa aineistoa digitoidaan, sitä tärkeämmäksi nousevat tietokantojen hakuominaisuudet.

Oman mainintansa ansaitsee Tampereen kaupunginkirjaston [Netti-Nysse](#), joka oli [ajellut läpi Euroopan](#) Fiera Milanon seinustalle. Suomalaisilla kirjamesseilla kirjastobussit pääsevät sentään sisälle muiden näyttelleasettajien tavoin, mutta nyt messuvieraat jonottivat auringonpaahteessa ihastelemaan Suomen mobiilierikoisuutta, jonka henkilökunta jakoi väsymättömästi esitellä bussia ja sen toimintaa hämmästeleville kollegoille. Netti-Nysse toi tullessaan jopa sinivalkoiset karkit, joita oli määrä heitellä yleisölle, kun päätösistunnossa julistettiin vuoden 2012 IFLA-kongressi pidettäväksi Helsingissä.

Milanon kongressikokemukseni pohjalta voin lämpimästi suositella osallistumista Helsingin IFLA:an joko kokousvieraana tai vapaaehtoistyöntekijänä – niin upeaa oli nähdä eri puolilta maailmaa saapuvat kollegat, jotka tekevät samaa työtä hyvin erilaisissa olosuhteissa ja työympäristöissä. Ellei jaksa odottaa vuoteen 2012 saakka, pidetään [76. Kirjastojen Maailmankongressi](#) lähellä Göteborgissa 10. – 15.8.2010.

Liitteet

Suomalaiset esitelmät IFLAssa 2009

Kirkkohistoriaa käsittelevässä istunnossa Library History SIG
[The Henrik Database: reconstruction of lost collections in 18th century Finland](#).
Jessica Parland-von Essen (Society of Swedish Literature in Finland,
Helsingfors, Finland), ks. <http://dbgw.finlit.fi/henrik/index.php>

Managemento of Library Associations, Continuing Professional Development and Workplace Learning and ALP. *Librarians on the catwalk: communicating for advocacy to influence policy and practice*.

Review of making presentation session and wrap-up of programme.
Sylvia Piggot (Global Information Solutions Group, Montreal, Canada) ja
Sinikka Sipilä (Finnish Library Association, Helsinki, Finland)

National libraries in the digital age: leadership and collaboration
[National Digital Library – Ensuring of availability of electronic information resources of libraries, archives and museum now and in the future](#)
Minna Karvonen (Ministry of Education, Helsinki, Finland)

Suomalaisia esillä

IFLAn hallituksen jäsenenä on 2009-2011 Sinikka Sipilä, Suomen kirjastoseuran puheenjohtaja.

Free Access To Information And Freedom Of Expression (FAIFE):n puheenjohtajana toimii kauden 2009-2011 Kai Ekholm.

Postereita Suomesta

TKK Library Building Blocks 2.0

Presenters: Petteri Kivimäki and Harri Maikola TKKK

Collection Mapping: How to make library collections visible to the faculties

Presenter: Anita Ahlholm-Kannisto TaYK

Building bridges

Presenter: Elise Pirttiniemi Opiskelijakirjasto, Helsinki

